

Arade -joen sillat

Arade-joki kiemurtelee pitkin Algarvea, välillä leveänä, välillä lähes purosena, ja laskee Atlantiin Portimãon ja Ferragudon välistä. Araden sillat kiinnostivat Maija Karhunmaata siinä määrin, että hän alkoi tutkia niitä, niiden historiaa ja tunnelmia.

Olen aina ihaillut siltoja ja suuresti kunnioitan insinööritaitoja, jotka saavat aikaan sellaisia upeita rakenteita. Ensisijaisesti ne ovat käytännöllisiä, mutta samalla myös näyttäviä monumentteja. Aina ne ovat myös varsin kalliita. Siinäkin mielessä sillat sopivat hyvin uusiin euro-seteleihin, vaikka luultavasti on ajateltu enemmän sillan yhdistävää merkitystä. Euro-seteleissä kuvataan Euroopan arkkitehtuurin seitsemää merkittävää aikakautta, ja jokaista aikakautta edustaa myös silta. Arade-joen sillat eivät ole ihan niin upeita, mutta omalla tavallaan ne kertovat elämän kehityksestä tämän joen rannoilla.

Kun lähemme nousemaan jokea myöten ylöspäin, ensimmäisenä kohtaamme kaikille tutun sillan, joka yhdistää Portimãon Ferragudoon. Se on rakennettu 1876. Sitä ennen yhteys joen yli hoidettiin vain laivalla, joten sen täytyi olla todella suuri muutos silloisiin liikenneoloihin. Junayhteys saatiin huomattavasti myöhemmin, kun vuonna 1915 valmistui silta, jossa on rautapalkit kivisten pilareiden päällä. Se palvelee yhä junaliikennettä Lagosista Faroon.

Uusimmat sillat helpottavat turistisesongin ruuhkia

Seuraava silta onkin jo aivan eri tyylinen, se on moderni vinoköysisilta, samanlainen kuin 500 euron setelissä. Siinä on kaksi A:n muotoista porttia, joiden korkeus on 62 metriä ja sillan koko pituus on 842 metriä. Sen kannattavat vinoköydet tekevät siitä kauniin veistoksen. Se valmistui 1991 suureen tarpeeseen, sillä liikenne vanhalla sillalla puuroutui pahasti, varsinkin kesällä turistisesongin aikaan.

Uusin silta onkin sitten Via do Infanten silta, joka otettiin käyttöön huhtikuussa 2003. Se on nykyaikainen asiallinen silta ilman suuria eleitä. Sitä ei edes oikein huomaa kun sen yli ajaa maisemia ihailen. Yhtenä tärkeänä lenkinä se takaa nopean moottoritieyhteyden Lagosista Vila Real de Santo Antonioon asti.

Ponte Romanan tyylikuva 10 euron setelissä

Kun jatkamme matkaa jokea myöten ylöspäin, seuraavana onkin Silvesin vanha Ponte Romana. Kaikki sen tuntevat, mutta kukaan ei tiedä varmasti sen ikää. On mahdollista, että jo roomalaiset, joskus 2000 vuotta sitten, rakensivat siihen kohtaan sillan. Se on sortunut useamman kerran maanjäristysten ja tulvien johdosta, sitä on korjattu ja rakennettu uudestaan. Nykyisen sillan arvellaan olevan keskiajalta, ehkä 1200-1300-luvulta. Sen tyylikuva löytyy kymmenen euron setelistä. Se on säilyttänyt roomalaisen sillan mallin ja sen rakennusaine on kestävä, punainen Silvesin hiekkakivi (grés de Silves), joka on tämän seudun erikoisuus. Samasta kivistä on rakennettu myös Silvesin vanha linna.

Ponte Romana on kivihoivusilta ja alkujaan siinä on ollut kuusi kaarta, mutta 1960-luvulla rakennettiin joen rantaan rantatie ja silloin lyhennettiin sillasta yksi holvi pois. Samalla purettiin rannalta myös viimeinen vuorovesimyly. Vielä 1950-luvulla tämä silta toimi ainoana autoliikenneväylänä, mutta sitten lopulta yksi pilari sortui ja silta suljettiin autoliikenteeltä.

Tilalle rakennettiin väliaikainen puusilta, joka purettiin 1963, kun saatiin valmiiksi nykyinen rautasilta, jota kaupungissa yhä edelleen sanotaan uudeksi sillaksi.

Enxerim'in kolmikaarinen silta

Silvestistä pohjoiseen Arade-joki muuttuu yhä pienemmäksi puropahaseksi, mutta menneistä ajoista kertoo vielä kaksi vanhaa siltaa. Noin puolentoista kilometrin päässä on Enxerimin kolmikaarinen kivihoivasilta. En ole löytänyt siitä mitään vuosilukua, mutta sen täytyy olla hyvin vanha. Se on jo osittain raunioitunut, mutta siinä on jäljellä kauniit lyyra-aiheiset rautakoristeet ja kiviosissa näkyvät vielä rautakaiteiden kiinnityskohdat. Kaiteet on jo varastettu, kertoo paikallinen tietolähde.

Vielä voi silmissään nähdä, että aikoinaan silta on ollut kaunis kuin koru. Sillan kummallakin reunalla on soma penkki; ne kertovat rakentamisen ajasta. Suurin osa liikkumisesta tehtiin jalkapatikassa, usein pitkiäkin matkoja. Sillalle tultua oli mukava istahtaa lepäämään, ja saattoihan siinä ihailia liikenteen vilkkautta, kun aasi- ja muulikärret karauttivat sillan yli.

Joen rannalla sillä kohdalla oli vielä muutama vuosikymmen sitten Silvestin pyykkiranta. Jokaisella varakkaalla rouvalla oli oma pyykkäriinsä, ja aamuisin pyykkäri haki talosta suuren mytyn pestäviä vaatteita, joita pyykkärit kantoivat pänsä päällä ja tulivat kävellen tänne joen rantaan. Kullakin pyykkäriellä oli oma tarkoin varjeltu paikkansa rannalla. Koko päivän he pesivät ahkerasti ja kuivasivat vaatteet puiden oksilla. Illalla he palasivat kaupunkiin päin päällä mytty puhtaita vaatteita. Nyt siellä eivät laula enää pyykkärit vaan satakielet ja niitä onkin siellä kokonainen kuoro.

Santo Estevãon sillalla ei hurjastella

Enxerim'in sillasta vähän eteenpäin on vielä toinen, ilmeisesti yhtä vanha, Santo Estevãon silta. Sekin on kivinen kaarisilta, mutta vielä huonommassa kunnossa. Kaiteet ovat jo osittain pudonneet, turvallisuus ei varmaankaan vastaa EU:n ohjeita. Siinä kohdin ei kannata hurjastella, pudotus on varmasti tappava. Kauniin sillan rappio tekee mielen surulliseksi, mutta lohdutusta tuo ainakin sata satakieltä, jotka pitävät euroviisukilpailujaan läheisessä ruovikossa.

Maija Karhunmaa

Aviisi no. 50/19.4.2004